

Ч У М А

Игрален филм
102 мин

В кината от 19 януари 2024

Режисьор ИВАН ВЛАДИМИРОВ

Сценарий БОЯН БИОЛЧЕВ

Вдъхновен от разказа „През чумавото“ на Йордан Йовков

Оператор РУМЕН ВАСИЛЕВ

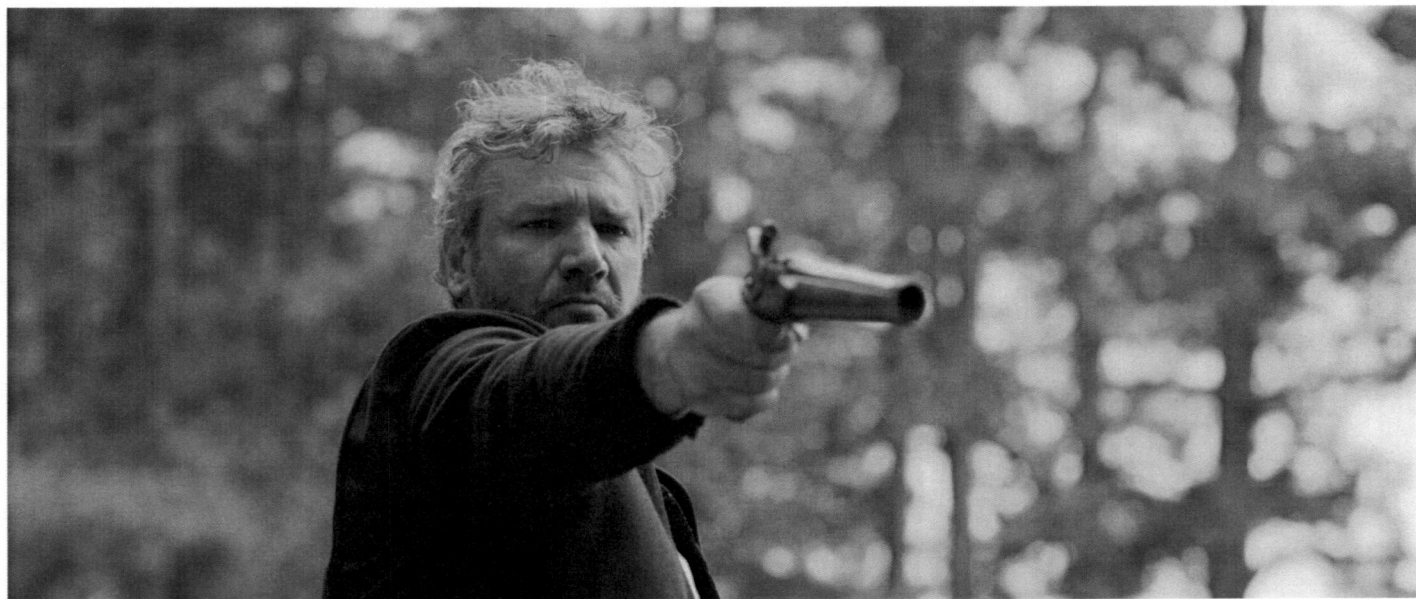
Художници ГЕОРГИ ДИМИТРОВ, ВЛАДИМИР ШИШКОВ

Композитори ПЕТКО МАНЧЕВ, АНТОНИ МАНЧЕВ

Продуцент МИРАМАР ФИЛМ – Матей Константинов, Илиян Джевелеков, Георги Димитров, Мила Войникова

С подкрепата на НАЦИОНАЛЕН ФИЛМОВ ЦЕНТЪР

Разпространяват: МИРАМАР ФИЛМ & АЛЕКСАНДРА ФИЛМС

В ролите

Свежен Младенов, Евелина Бибова, Матей Мичев,
Добрин Досев, Велислав Павлов, Станислав Пеев,
Людмила Сланева, Любомир Бъчваров

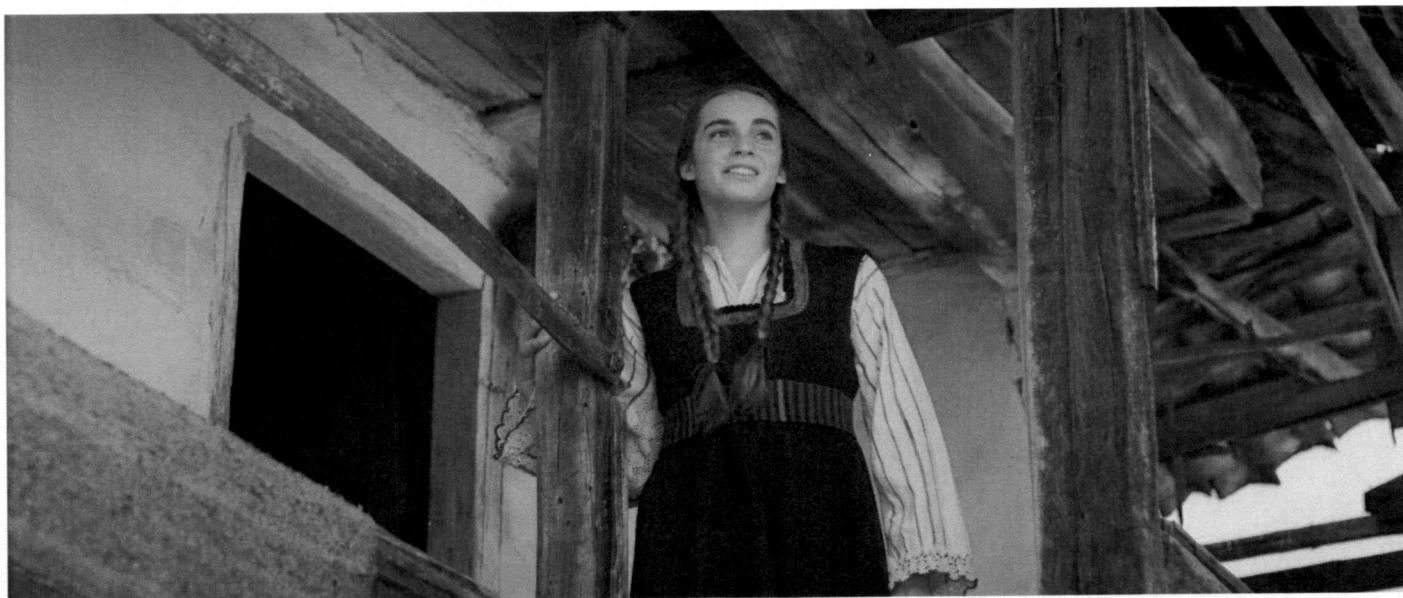
М I R A M *f i l m* A R

АНОТАЦИЯ

Началото на 19 век. Чорбаджи Юрдан и синът му Йоно се завръщат от хаджилък и заварват чумата да върлува по българските земи. Пътят към дома е осеян с горящи села, разбойници, хаос и страх. А Йоно бърза за сватба. Неговата годеница Елица го чака – смела и вярна, тя предчувства опасността. Селяните са изгладнели и уплашени. Страхът за секунди може да се превърне в насилие.

Ще успеят ли любовта и жаждата за живот да надделеят над ужаса и безумството? Черната напасть ще извади най-лошото и най-доброто в човешката природа.

Краят на това пътуване е толкова богат и внезапен, колкото и самият живот!

ОСНОВЕН ЕКИП

Режисьор: Иван Владимиров

Сценарий: Боян Биолчев

Вдъхновен от разказа „През чумавото“ на Йордан Йовков

Оператор: Румен Василев

Художници: Георги Димитров, Владимир Шишков

Композитори: Петко Манчев, Антони Манчев

Художници по костюмите: Ани Владимирова, Татяна Александрова

Художници грим и прически: Татяна Слепцова, Нели Теова

Координатор каскади: Йордан Захариев – Змея

Монтаж: Иван Владимиров

Кастинг: Александра Фучанска

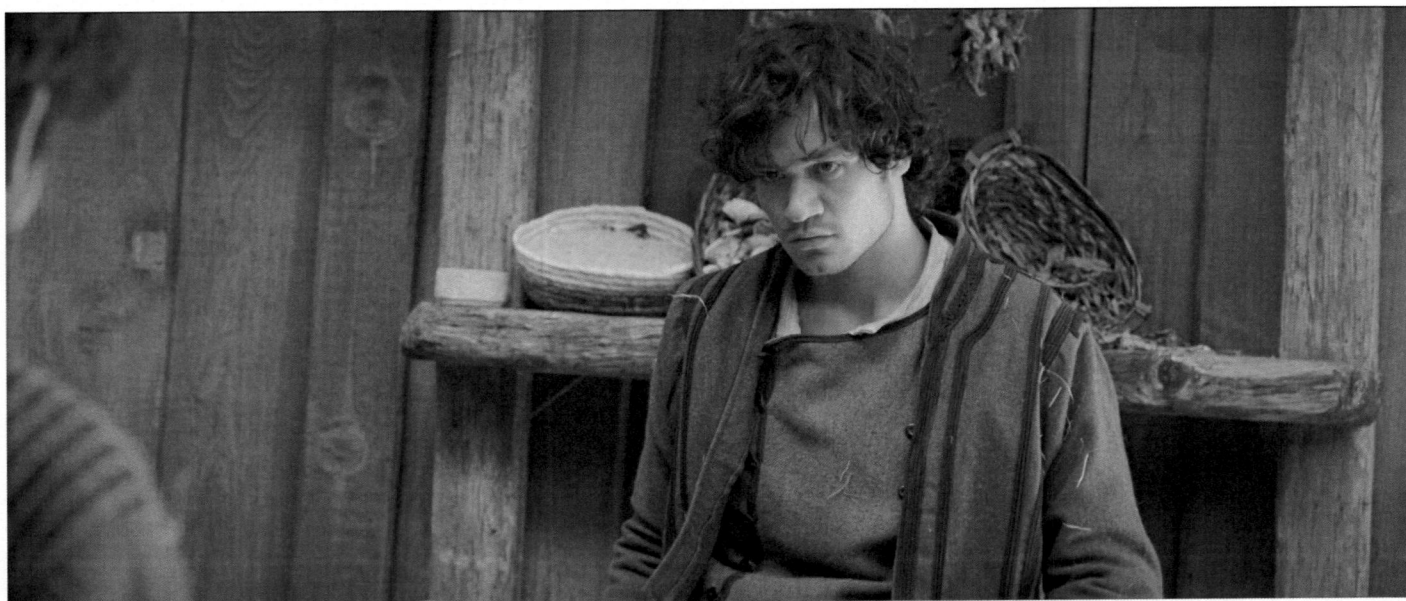
Изпълнителен продуцент: Бойко Боянов

Продукция: МИРАМАР ФИЛМ – Матей Константинов, Илиян Джевелеков, Георги Димитров, Мила Войникова

УЧАСТИЯ НА ФЕСТИВАЛИ

Фестивал на българския игрален филм „Златна роза“, Варна 2023
Състезателна програма

Кино-литературен фестивал „Синелибри“, София 2023
Състезателна програма

ПРЕДИСТОРИЯ

За разлика от много български и европейски проекти, в които режисьорът е автор на идеята и сценарист, „ЧУМА“ е реализиран по-скоро по „американски“ модел. Проф. Боян Биолчев предлага вече готовия сценарий на Мирамар филм. „ЧУМА“ се отличава едновременно с оригиналност и дълбоката връзка с българските корени, със смела идея и вярна психология, с това, че борави с непреходни ценности, които издига над конкретното историческо време,“ казва продуцентът Матей Константинов. Екипът на Мирамар филм няма особени колебания, че най-подходящият режисьор за проекта е Иван Владимир, който прекарва повече от година в собствено проучване на темата и епохата.

Всичко това се случва през 2019 г. Следва забавяне на финансирането от страна на НФЦ и най-вече – ковид пандемията, която изведнъж прави филма още по-актуален. Изненадващо за всички е колко вярно звучи сценарият и от тази гледна точка. Виждаме хората затворени по къщите, караулите на входовете на селата, страхът, ширещите се суеверия, дори „фалшивите новини“.

За филма е събран екип от постоянни сътрудници на Мирамар филм, които създават филма в много трудни условия и бюджет, „изяден от инфлацията“

ПРОДУКЦИЯ

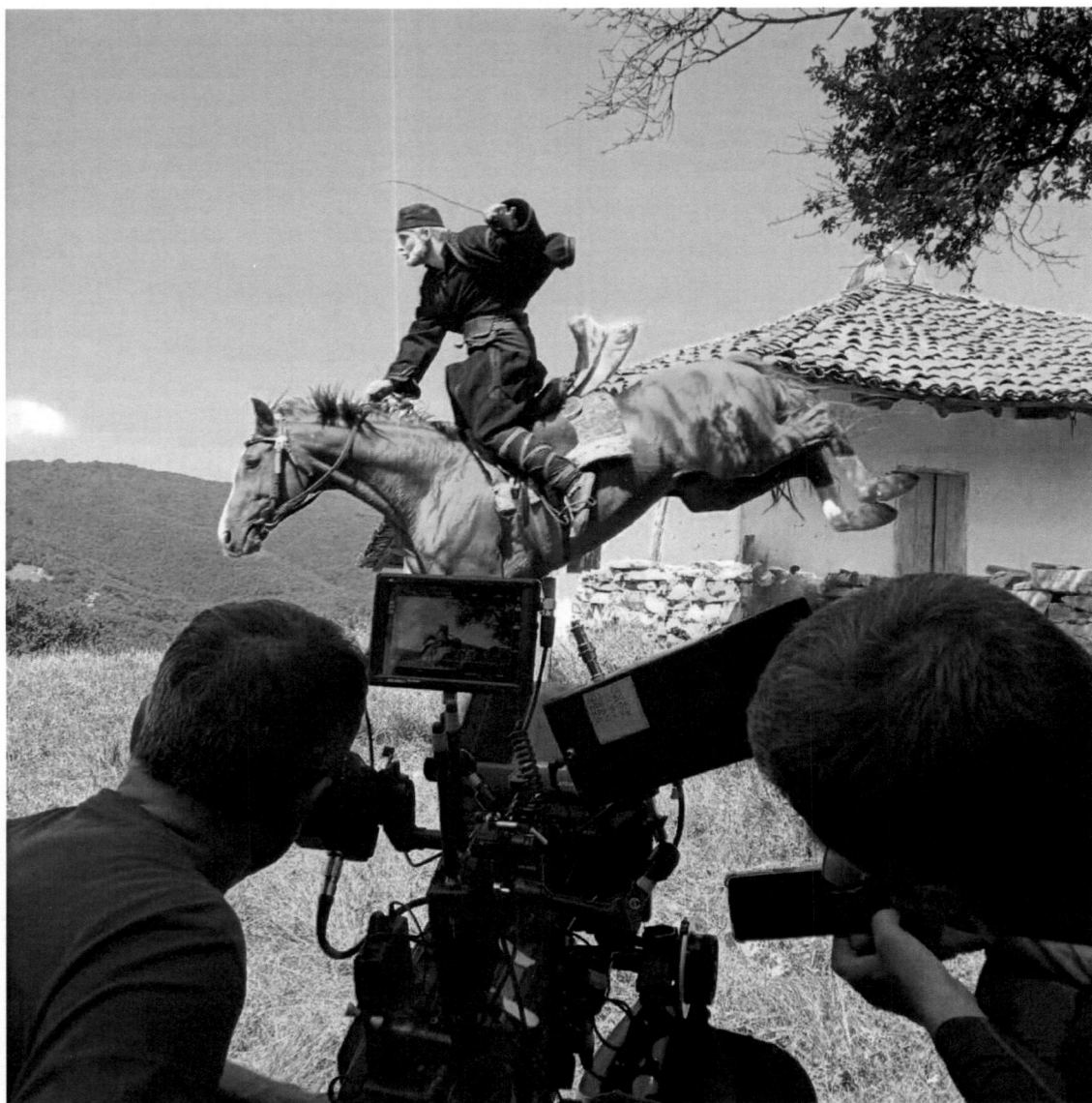
„ЧУМА“ е заснет през лятото на 2022 г. в района на с. Каменица за 25 снимачни дни.

Кастингът, както във всички досегашни продукции на Мирамар филм, е дело на опитния член на екипа на компанията – Александра Фучанска.

Голямо предизвикателство пред художниците на филма е пресъздаването на епохата – едновременно реалистично, но и стилизирано – в унисон с драматургията и цялостния творчески подход към филма. Художници са Георги Димитров, съдружник в Мирамар филм и художник на всички продукции на компанията и Владимир Шишков – един от основните двигатели на проекта още от зародиша на идеята.

На Римския декор в Ню Бояна е пресъздаден пъстър и пищен керван сарай, „някъде в пределите на Османската империя“, в който героите отсядат на връщане от Божи гроб.

В „ЧУМА“ има множество сцени с коне и каскади, поверени на дългогодишния професионалист в киното Йордан Захариев и неговия екип.

ПЕРСОНАЖИТЕ

ЧОРБАДЖИ ЮРДАН (Свежен Младенов) – както героят сам казва за себе си „На мене никога нищо не ми личи“. Той е сдържан, не е склонен да поема излишни рискове, но е решителен и твърд, когато трябва да се действа. Забогатял е сам, но парите не са го променили – запазил е чувството си за справедливост и безкомпромисност към лъжата и малодушието. Всички тези качества предизвикват респект. Но и завист.

Най ценното за Юрдан е синът му Йоно, когото го е отгледал и възпитал сам. Вижда в него „щурака“, който той сам някога е бил. Готов е на всичко за детето си, напътства го, но му дава и свобода, вярва в неговите качества.

Някога поклонението на Божи гроб е било символ на статус и заможност. Но връзката на Юрдан с Бог е дълбока, силна и лична. В същото време, той вижда света ясно и трезво, осъзнавайки, че „Бог е създал и лошите хора“.

Чумата за Юрдан не е божие наказание, а човешко премеждие, което не е по-силно от живота.

ЙОНО (Матей Мичев) – отгледан от любящ баща, Йоно е научен да бъде силен и смел, винаги готов да се бори до край. Кръвта му кипи, той е „луда глава“, когото само баща му Юрдан може да усмири. Йоно обича годеницата си Елица с чистата любов на младостта и бърза да се прибере в селото си, за да се

ожени. Не се възгордява, от това че е „синът на чорбаджията“. Той е синът, който всеки би искал да има – пряк, открит и достоен човек, който приема предизвикателствата изправен.

ЕЛИЦА (Евелина Бибова) – на пръв поглед, Елица е мило момиче, което с нетърпение чака годеника си. Вълнува се за предстоящата сватба, но най-важното за нея е да бъде с любимия Йоно. Чиста като сълза, тя е „руменото девойче“, което възпяват народните песни. Но в нея има много сила и кураж, тя е готова да се изправи срещу всяка трудност и да я преодолее. Понася ударите на живота с твърдост, която крехката ѝ външност не издава. В най-голямото отчаяние, тя е готова на отчаяна смелост. Елица възплава живота, който винаги разцъфва дори и в най-страшната чума.

ОТЕЦ МАТЕЙ (Добрин Досев) – игуменът на манастира е побратим на Юрдан. Свързва ги дълго приятелство, още от времето когато и двамата са били „луди млади“. Отец Матей е образ на онези свещеници, дали пример на миряните за жертвоготовност. Кандилницата и пишовът са еднакво важни за него. Творенето на добро е смисъл и повеля на живота. Той е готов на всичко за приятеля си и най-малкото престъпление за него е престъпването на официалния канон. Той ни дава увереност, че чумата не може да унищожи човешината.

МЪЖАГАТА (Велислав Павлов) – човек, който се среща във всяка среда и във всяко време. Физическа мощ и немощно съзнание. Неумение да се разгърне в средата си и мания нещо важно да започне да зависи от него. Злоствна завист към успешните разпалва готовността му за безпричинно зло. По своему нещастен, не може да понесе факта, че Юрдан е преуспял. Пари го жажда за злато, без да е способен да си даде сметка, че и да го придобие, няма да промени нищо. Ще си остане същият. И при това положение единственият му коз в живота е физическата сила, а оттам и насилието – като единствен терен, в който той може да застане най-после начело.

ДРЕБНИЯ (Станислав Пеев) – селски бедняк, който изкарва прехраната си с една двуколка. Той повече спи в двуколката, отколкото да я кара, защото напразно чака пред крайпътния хан някой да го наеме в това чумаво време. Пълен е с простонародни мъдрости, той възплава устойчивостта на народа и способността му да оцелява. Странно и бъдещо усмивка е сдружаването на Юрдан – чорбаджията, запазил човечност въпреки парите си, с Дребния, в чиято душа вродената човешина се бори с променлив резултат с безпаричието. Една малко комична двойка, в която Дребния ни напомня за Санчо Панса. Но по нашенски.

МАЙКАТА НА ЕЛИЦА (Людмила Сланева) – неосъщественият любов на Юрдан. Любов реална, но невъзможна. Животът ги е разделил, а сега им предстои да оженят децата си. Тя е независима и горда, но душата ѝ се лута между майчинството и страхът от чумата, който парализира цялото село. Единствената ѝ радост е дъщеря ѝ Елица, която обича до полуда. Пожарът в душата ѝ е по-страшен от пламъците, с които селяните гонят чумата.

СТАРЕЙШИНАТА (Любомир Бъчваров) – най-уважаваният човек в селото. Умерен, точен, с умение да убеждава, макар и за кратко, различно мислещи хора. Избягващ конфронтацията, без да спестява и една дума от това, което трябва да каже. Мъдрецът, когото всички слушат със зяпнали уста в кръчмата, за да направят каквото им падне, когато излязат от нея. Старейшината е жрец

на разума и с болка наблюдава колко е безсилен пред разрушителното единение на тълпата.

СЕЛЯНИТЕ – колективният образ на плашлив и суеверен народ, търсещ и величаещ силните лидери и в същото време готов да се обърне срещу тях със сляпа, унищожителна сила. И все пак – както и да погледнеш – всъщност виждаш едни объркани, безутешни, безпомощни хора.

ЧУМАТА – страшното бедствие, което всеки от героите поглежда в очите и ... оцелява или не.

ПОСЛАНИЯ И ТЕМИ

Вдъхновен от разказа на Йордан Йовков „През чумавото“, сценарият на Боян Биолчев извежда личните истории на няколко персонажа, които се издигат над конкретиката на времето и метафорично тълкуват човешките инстинкти в преломен, кризисен момент.

Замислен преди да ни връхлети ковид пандемията, днес „Чума“ придобива допълнителна актуалност и нови смислови пластове. Филмът ще предложи неочакван прочит на Старозаветните послания, ще ни пренесе в едно първично и вечно битие, където понятията рождение, сватба, смърт са обикновени житейски факти, но изпълнени с мистика.

Действието се развива в началото на 19 век – време, когато по българските земи започва да „просветлява“, но все още не си е отишъл мракът на Средновековието. Двата главни герои – Чорбаджи Юрдан и неговия син Йоно, се връщат от Божи гроб, носят светлина и пречистване. Но заварвайки чумата да върлува из родната земя, а скоро в родното им село, те действат решително, всеки по своему, за да отстояват изконните си човешки ценности.

Чумата изважда на преден план доброто и злото у човека, събужда първичните му страсти и атавистични инстинкти. Страхът, любовта, вярата в Бога влизат в неизбежен конфликт.

Силни са и женските персонажи – на любимата на Йоно Елица и нейната майка – образ на страданието, извор и защитник живота, те преминават през изпитанията със смелост и отдаденост.

За разлика от повечето български филми, които се връщат към епохата на османското робство, „Чума“ не навлиза в политически и етнически тематика. Разказът се концентрира върху персонажите, върху груповия образ на селото и върху общочовешки морални въпроси.

Наред с многопластовите си философски послания, „Чума“ ни предлага една лесна за следене сюжетна линия, която ще ангажира и държи в напрежение зрителите и ясни персонажи, с които можем да се идентифицираме.

Сред ключовите теми на филма са бащината обич, младата любов, приятелството, предателството, вярата в Бог, страха и завистта – в техните вечни измерения и конкретно на фона на бушуващата страшна болест.

МУЗИКАТА

Петко Манчев, автор на музиката на почти всички филми на Мирамар филм, този път композира в съавторство със сина си Антони Манчев. Целта, както и в цялостната стилистика на филма, е да се намери баланс, в който етно елементите да получат съвременно звучене. Музиката отразява суровата история и бит и в същото време силната любов, която свързва основните персонажи.

Във филма прозвучават три народни песни, две от тях аранжирани и записани от Петко Манчев специално за филма – „Зора се е зазорила“ в изпълнение на народната певица Нели Андреева и „Чумица“, изпълнена от певицата Криста. А песента „Ой, девойче“, която чуваме на финала, е откритие на режисьора Иван Владимирова. Тя е част от малко популярен албум „Отвъд мистерията“ на изследователя и познавач на българския фолклор, канадеца Ив Моро, който е записвал автентични изпълнения из България през 70-те години.

АКТЬОРСКИ СЪСТАВ

Главни роли

Свежен Младенов – Чорбаджи Юрдан
Евелина Бибова – Елица, годеница на Йоно
Матей Мичев – Йоно, сина на Чорбаджи Юрдан

Поддържащи роли

Людмила Сланева – майката на Елица, някогашна любима на Чорбаджи Юрдан
Добрин Досев – отец Матей, приятел на Чорбаджи Юрдан
Велислав Павлов – Мъжаката, враг на Чорбаджи Юрдан
Станислав Пеев – Дребния, каруцар
Любомир Бъчваров – Старейшината на селото

Свежен Младенов е завършил актьорско майсторство в НАТФИЗ в класа на проф. Стефан Данаилов. Има десетки роли в театъра и е носител на наградата Аскеер за най-добра мъжка роля за изпълнението на Поп Кръстю във „Великденско вино“. Член е на трупата на театър „Възраждане“, където се е превъплъщавал в много незабравими персонажи като Рене от „Ало, Ало“, доктор Уотсън в „Шерлок Холмс“, Вуйчо Ваньо, Фреди Меркюри и Джейк Лата в „Нощта на игуаната“.

Свежен работи активно в киното и телевизията. Гледали сме го в сериали като „Откраднат живот“, „Лъжите в нас“, сред филмите с негово участие са „Летовници“, „Воевода“, „Чичо Коледа“. Свежен Младенов е единственият актьор, който е имал роля във всички игрални продукции на Мирамар филм. След епизодични роли в „LOVE.NET“ и „Вездесъщият“, той изигра ключовата роля на партийния апаратчик Сава Панайотов в сериала „Порталът“, продуциран от БНТ (и трите филма са режисирани от Илиян Джевелеков). През 2023 г. го гледаме в сериала „Алея на славата“ и игралния филм „Аферата Пикасо“.

Младите актьори **Евелина Бибова** и **Матей Мичев**. Важна цел на целия творчески и продуцентски екип на филма беше за ролите на двамата млади да се подберат нови лица, които и възрастово да отговарят на персонажите си. Въпреки липсата на опит пред камера, Евелина и Матей, водени от режисьора Иван Владимиров, смело се впуснаха в предизвикателството да пресъздадат влюбените Елица и Йоно и да изживеят за първи път магията, наречена кино. Дебютните им роли във филма „Чума“ ги изстрелват в непознат и чужд за тях век, в битие и проблеми крайно различни от техните.

Евелина Бибова посещава школата на Башар Рахал и Зафир Раджаб в Нов Театър - НДК в продължение на три години с голямо постоянство, а Башар Рахал я определя като „приказно, смислено и талантливо момиче“. От съвсем малка Евелина тренира художествена гимнастика в клуб „Славия“ и през годините е печелила множество медали. Тази година предстои да влезе в поддържаща роля в новия сериал на Мирамар филм „Тревожност“, копродуциран от БНТ.

Матей Мичев е във втори курс по актьорско майсторство за драматичен театър в класа на проф. Пламен Марков в НАТФИЗ. Интересът му към актьорска професия започва, когато е на 15 години и постъпва в школата на Петър Върбанов. Някои от по-основните му роли там са Юда в „Последните дни на Юда Искариотски“ на Стивън Адли Фъргас и Васка Пепел в „На дъното“ на Максим Горки.

Добрин Досев е завършил актьорско майсторство за кино в класа на проф. Никола Корабов с асистент Пламен Панев и актьорско за драматичен театър при проф. Стефан Данаилов. Активен в театъра и киното, той е носител на Наградата „Икар“ и има две номинации за „Аскеер“. С множество роли в театрите на Пазаджик, Сълза и Смях, Сатиричен Театър, Театър 199, Народен театър, днес е в трупата на Пловдивския театър. В киното кариерата му започва с филмите на Илиян Симеонов „Сомбреро блус“, „Ярост“ (награда за мъжа роля) и „Пазачът на мъртвите“, като в същото време участва в множество чуждестранни продукции. Сред последните му български филми са „Посоки“ (също в ролята на свещеник), „Лили рибката“, „Далеч от брега“.

Велислав Павлов е завършил актьорско майсторство в Нов Български Университет. Освен в киното, работи активно и в театъра, където пътят му започва в постановки на Десислава Шпатова и Мариус Курнински. Като актьор на свободна практика играе на сцените на различни театри. Сред тях е и Народният театър,

където е и член на трупата от тази година. Има над 50 роли в български и чуждестранни продукции. От телевизионния екран е познат със сериалите „Отплата“, „Откраднат живот“ и „Порталът“. „Чума“ е третата му колаборация с Мирамар филм след главните роли във „Вездесъщият“ (Награда за Мъжка роля от фестивала „Златна роза“) и сериала „Порталът“.

Станислав Пеев - театрален и кино актьор. Има десетки роли в театъра, сред които в представленията „Оранжерия“ с режисьор Цветелина Стоянова, „Отварачка за консерви“ в „Сфумато“, „Ян Бибиян“ във „Възраждане“ – играно над 10 години. Той е един от основните актьори в екипа на „Ателие пластелин“. Участвал е в множество късометражни филми, както и в сериалите „Столичани в повече“, „Скъпи наследници“, „Под прикритие“, „Войната на буквите“ и в игралния филм „Смарт колета“. Едно от последните му представления е комедията „Капаро за трима“, номинирано за Аскеер.

Людмила Сланева, с псевдоним Лосо, е актриса и музикант. Участвала е във филмите „Лов на дребни хищници“ на Цветодар Марков и „Деца от възък“ на Иван Ничев. Познаваме я и от сериалите „Лъжите в нас“, „Революция Z“, „Стъклен Дом“. През 2008 основава групата ЛОСО, с която има много концерти и издадени сингли. Людмила е артист, който комбинира музиката и театъра, пише песни и създава драматургични текстове. В момента играе в авторския си моноспектакъл „Джими с бялата фланелка“ и подготвя международен музикално-театрален пърформънс „Музика и мозък“.

Любомир Бъчваров е завършил актьорско майсторство през 1967 г. и в дългата си кариера е работил в театрите на Кюстендил, Перник, Велико Търново, както и на множество софийски сцени. Носител е на почетната награда „Икар“ през 2021 г. В киното и телевизията има над 50 роли, сред които в „Следователят и гората“, „Денят на владетелите“, „Омбре“ и много други. В последните години сме го виждали в „Под прикритие“ и „All Inclusive“, а в театъра – в авторския моноспектакъл „Греховната любов на зографа Захарий“.

Мирамар филм е продуцентска компания основана през 2001 г. от Илиян Джевелеков, Матей Константинов и Георги Димитров. През годините е продуцирала множество игрални, документални и анимационни филми, най-известните сред които са „Дзифт“ (2008) на режисьора Явор Гърдев, и филмите на Илиян Джевелеков „LOVE.NET“ (2011), „Вездесъщият“ (2017) и телевизионния сериал „Порталът“ (2021). Мирамар филм два пъти получава голямата награда „Златна роза“, а „Вездесъщият“ е българското предложение за Оскар през 2018 г.

Иван Владимиров е завършил кино и телевизионна режисура в класа на проф. Георги Дюлгеров в НАТФИЗ. Първият му късометражен филм „Валсове и танга от село Бела Вода“ (2007) е селектиран на престижния кинофестивал в Локарно. Заедно с Валери Йорданов е сърежисьор на „Кецове“, който през 2011 печели Специалната награда на руските кино клубове от Московския кинофестивал и специалната награда на журито „Златна роза“. За последния си филм „Сцени от живота на една актриса“ (2020) получава наградите за най-добър сценарий и режисура на фестивала „Златна роза“. Преподава драматургия и филмова режисура в ЮЗУ Благоевград.

Боян Биолчев

Роден през 1942 година в София. Следва полска филология в Ягелонския университет в Краков, Полша (1962–1968). Постъпва като аспирант в Софийския университет през 1969 г.

През 1972 г. Боян Биолчев печели конкурс за асистент по полска литература в Катедрата по славянски литератури на Факултета по славянски филологии. През 1978 г. защитава докторска дисертация. От 1982 до 1996 г. е доцент, през 1996 г. става доктор на филологическите науки. От 1996 г. е професор.

През 1992 г. Боян Биолчев става ръководител на Катедрата по славянски литератури. От 1991 до 1993 г. е заместник-ректор на Софийския университет, а от 1995 до 1999 г. е декан на Факултета по славянски филологии. В периода 1999 - 2007 година е ректор на Софийския университет.

Извън рамките на университета Биолчев е председател на секция „Сравнително литературознание“ на Световния съвет на славистите. През 2002 г. е избран за академик на Световната академия „Платон“ със седалище в гр. Патра, Гърция. Бил е главен редактор на вестник „Софийски университет“ (1980–1991), член на редколегията на списание „Летописи“ (1991–1997), а от 1996 г. е член на редакционния съвет на „Литературен вестник“.

От 1965 г. Боян Биолчев е автор на над 200 научни публикации: монографии, студии, статии, предговори, научни съобщения. В периодичния печат публикува статии и изказвания с общокултурна и публицистична насоченост.

Автор е на над 20 белетристични книги. Негови романи и разкази са преведени на няколко европейски езика. Сценарист е на 6 игрални филма, повечето от тях по негови произведения и 2 документални филма.

ФИЛМОГРАФИЯ

„Славянската цивилизация“ (1981) – документална поредица на БНТ и RAI
„Тайната на дяволското оръжие“ (1982), реж. Мариана Евстатиева
„Вик за помощ“ (1986), реж. Никола Рударов
„Очите плачат различно“ (1989), реж. Александър Раковски
„Племенникът чужденец“ (1990), реж. Марияна Евстатиева
„Мираж под наем“ (1996)
„Черно на бяло“ (2006), реж. Андрей Цветков – анимационен
„Похищението“ (2010), реж. Пламен Масларов
„Януари“ (2013), реж. Стоян Дуков – анимационен
„Наполеонов комплекс“ (в продукция) – анимационен, реж. Георги Димитров, Владимир Шишков